

Végtisztességre megjelent gyászoló testvérek!
A gyulafehérvári székesegyházban álló régi siremlékek egyikén ez a sirfelirat olvasható: "Sta viator! Nec abi. Morare paulum et considere". Állj meg vándor, ne távozz! Maradj egy kicsit és elmélkedjél.

Most, amikor itt állunk a koporsó előtt, hogy megadjuk Farkaslaka nagy szülőtte +Tamási Áron, immár kihült porhüvelyének a végtisztességet, egészen önkéntelenül az említett sirfelirat figyelmeztető tanítása kívánczik előtérbe. - A földi élet vágyoraiként állunk itt és emlékezve elmélkedünk arról, ami az elhunytat összekapcsolta a szülőfölddel és arról, amit az elhunyt a szülőföldnek adott.

Az ősök és elődök lelkületéből szövődött a szülőföld lelke, melyet útravalóként visznek magukkal, akik a faluból kiszakadva, máshol keresik boldogulásukat. Istenben boldogult Tamási Áron 69 évvel ezelőtt, 1897-ben született ebben a községben, Farkaslakán, mint Tamási Dénes és Fancsali Márta gyermeke. A családban tizenegyen születtek. Hat egészen fiatalon halt meg. Maradt öt élő s ezek közé tartozott az elhunyt is. A Fehér Nyikó mentén, a Gordon aljában, a Nagy utcai egyszerű székely házban ringott a bölcsője. Ebben a templomban keresztelték meg s a keresztségben itt kapta az Áron nevet. Itt töltötte el gondtalan gyermekéveit. S a templom közelében meghúzó-dó régi iskolában sajátította el a betűvetés tudományát, hogy azután + nagybátyja Tamási Áron gyulafehérvári nagyprépost jóvoltából bejuthasson a székeljudvarhelyi római katolikus főgimnáziumba és eredményesen elvégezhesse középiskolai tanulmányait. Az érettségi vizsga után földi pályafutásának egészen új és különleges szakasza kezdődik. Ettől kezdve többet van idegenben, mint itthon. Immár csak hazajáró lélek. És ezzel megkezdődik Ábel bolyongása a rengetegben, az országban és a nagyvilágban, ahová magával vitte az itthon magába szívott szülőföld lelkületét és ahhoz hű maradt földi élete utolsó percéig.

Mint szorgalmasan gyűjtögető néhcsofte ide-oda szállt és röpködött, s az emberek és események változatos színű és sokrétű világában mindenütt talált összeszedni és megörökíteni valót. Ezeket az értékeket összegyűjtve elraktározta a szellemi kincsek kaptárába, aminek könyv a neve. Az évek elteltével a szellemi kincsek, amiket szorgalmasan gyűjtögetett, számban megsza- porodtak és mind és mind több könyv látott napvilágot, került a felfigyelő olvasók kezébe. S a szerző neve Tamási Áron, irodalmi fogalom lett nemcsak szűk hazájában, de a nagyvilágban is. Bár többnyire idegenben élt, kapcsolatát a szülőfölddel egy pillanatra sem szakította meg. Amikor csak tehetett és alkalma volt, hazalátogatott és huzamosabb időt töltött itthon is. Lát- szólag pihenni jött haza a falu csendjébe, valójában pedig megrakodva új élményekkel és benyomásokkal, mintegy megifjodva és felbuzdulva tért vissza a szellemi élet munkatérére, hogy folytassa munkáját, kidolgozza és kicsi- szolja irodalmi termékeit s lehetőleg legszebb ruhába öltöztetesse adhassa a mindegyre növekedő olvasótábor kezébe. A nép életét a nép nyelvén beszéli el, de olyan zamatos és izes formában, stílusban, hogy ebben a vonatkozásban szinte páratlanul áll szépirodalmunk világában.

Ezt kapta és adta a szülőföldnek.

Aki Tamási Aron könyveit forgatta, elfogultság nélkül megállapíthatja, hogy Istenben való hitét, ha nem csillogtatta mindenkor egyforma ragyogással, nem rejtette véka alá. Embertiszteletét és szeretetét pedig az a fel-fogás juttatja kifejezésre, amit vallott, hogy az embert igazán nagyra a lélek, a szellem teszi. Az természetes, hogy szerette népét, amelynek fia volt, de emellett mindenkit tudott tisztelni és szeretni, mert ábelként megfogadta, hogy a szegények és elnyomottak zászlaját fogja örökké hordozni. Anyai utravalóként pedig azt kapta, hogy szeresse az embereket és ezt ő meg is tette. Ami pedig egyéni, személyes életét illeti, sok mindent megértünk, ha saját vallomását idézzük a Lélekindulásból: "Biza, hol el-ele-sünk, hol felkelünk"... Erény és bűn, jóra való törekvés, emberi gyerlőség életünk velejárója. Lélek és test, szellem és anyag egymásra utaltságából fakadó és fakadható összhangzavar bizonyos kettősséget idézett és idézhet mindannyiunk életében. Ez a kettősség'öt sem kimélte meg. S ha valaki emiat követ akarna dobni, az Úrjézus figyelmeztető tanítása azt mondatja: "Az dobjon rá először követ, ki közülünk bűn nélkül vagyon". Az életet adó, fenntartó és elvevő Úristen egyedül az, akinek joga van itélkezni élők és holtak felett.

A kaptárok lassan megteltek zamatos izú édes mézzel. Közben a gyűjtögető méhecske is elfáradt, meggyengült. A kórral a kór is jelentkezett. A kéri tollforgatásban elernyed. A lélek ugyan még győzte volna, de a test lassan felmondta a szolgálatot. Úgy adódott, hogy mint a szülőfalu papja levélben keressem fel a szenvedőt betegágyán. S egyebek mellett ezt irtam:.. "A betegség olykor áthúzza az emberi terveket. Az idő telik a kórral együtt jár a kór is. Aki a "hölösőnek" aere peronius /ércnél maradandóbb/ emléket állított írásban, bizonyára gondolt a másokra is... amiről keveset beszélünk, s még kevesebbet írunk, de amire a felettem, megújult otthonában tanyázó "bagoly" figyelmeztet, elsősorban engem és mindenki mást, aki a "szülőföldem" fogalmi körébe tartozik. A földi élet nyujtható, de nem usque ad infinitum. Ez valóság. Egyszer legördül a függöny az élet szinpadán, miután eljátszodjuk a kiosztott szerepet. Boldog ember, aki nyugodt lélekkel mondhatja magáról, hogy a szerepet igyekezett becsületesen megjátszodni nemcsak a világ, de a lelkiismeret előtt is. A hívó lélek számára van egy megnyugtató is a közeledő vég megsejtésében, amit már vallott a római költő is "Non omnis moriar" /nem halok meg egészen/. Vita mutatur, non tolliur. /Az élet csak megváltozik, de el nem véteteik/ Hivatásomnál fogva foglalkozom ezzel a gondolattal, de emellett szívesen imádkozom a további gyógyulásért és megerősödésért is a szülőfalu népével együtt. Talán nem okoztam fájdalmat, hogy a bagoly üzenetét közvetítettem. Kötelességemnek érzem."

Az idei húsvéti ünnepekre éppen a nagyhét derekán küldtem egy másik levelet, amely aztán így folytatódott.. "Nem tudom, hogy az egészségi állapotban állott-e be lényeges javulás. Annyit hallottam a rokonoktól, hogy

3

jelenleg is a kórházban próbál enyhülést találni a kórra, ami mindannyiunk életét és egészségét fenyegeti. Emberi természetünk velejárója, s ezt már születésünk óta magunkban hordozzuk, hogy életünk egy szüntelen, állandó küzdelem a nagy leszámolás felé. A talentumokkal való sáfárkodásról kell számot adnunk. Boldog ember, aki elmondhatja, nem élttem hiába. A betegség okozta fájdalom közepette nyújtson némi enyhülést és vigasztalást a nagy "szenvedőre" való emlékezés...

Ezzel a két levéllel azt akartam, hogy a szülőföld és lelkületével való kapcsolatot erősítsem az együttérzésben és a hívő közösség imádságában, ami - gondolom - vigasztalásul szolgálhatott a nagy betegnek nehéz óráiban.

És most idézem + Tamási Aron "Szülőföldem" c. munkájából a befejező részletet, ami a mai napra, erre a gyászos napra a legtalálhatóbb: "Hátamra vetém kabátomat, hogy induljak a temetőbe. Sógor akkor érkezik éppen. Nagy bokor virágot tart ölében, fái és földi virágokat egyesen. Mosolyogva felém nyújtja és így szól: Sógor urat üdvözli a tavasz! Ölembe veszem a virágokat és úgy viszem a temetőbe. Messze bent van az apám sírja, együtt a nemzetség régi halottaival, akiknek elejét még akkor temették ide, amikor felütötték a temetőt. Nagy kereszt van az apám sírja felett, barnul már erősen a cserefája s igen a bádóg is felette. Magán a hompon kiszöldült már a fű, egy egy kövér ibolya duzzad rajta. Mellette testvéreim feküsznek, haton. Majd nagypám és az ő fiai. Tovább dédapám és az ősök számosan. Ölemből odateszem a virágokat apám sírjára, hadd üdvözölje őt is a tavasz, amelyet annyit és olnehezen várt örökké. Aztán mozdulatlanul nézem a földet és az jut eszembe, hogy valamikor én is itt fogok feküdni." Azóta, hogy e sorok megíródta sok viz folyt le a Nyikón. Tíz évvel ezelőtt meghalt az édesanya, akinek szelid és jószágos képét oly szépen örököltette meg irásában. Azóta sokat fordult az idő kereke. S ami akkor csak rá gondolás volt, az most rideg valóság és beteljesedés lett. A gyűjtögető méhecske immár nem röpköd és nem gyűjtöget. Befejezte földi pályafutását. A toll, az írószerszám kiesett a kezéből. Az elfáradt test immár hazatért örökre megpihenni. Ábel immár újból itthon van s többé nem megy el. Itt marad övéi között. Teste már porrá lesz a szülőföld temetőjében, az édes anyaföldben, lelke, szelleme tovább él. Non omnis moriar.

Itt áll a szülőfalu népe most megilletődve a koporsó előtt néma csendben. Igazában a falu népe nem ismerte és nem értékelte úgy, ahogy nagy szülőttét kellett volna. Valahogy mindig az embert nézték és nem igen figyeltek alkötásaira, irodalmi értékű munkáira. Mintha csak azt kérdezték volna mi jó és nagy jöhet Farkaslakáról? Ez nem csak az ő sorsa volt. Születtek itt még nagy emberek, akiknek nagyságát csak haláluk után ismerte fel a nép és értékelte. Az 1700-as évek derekán élt Bálintfy Gergely, aki mint gyergyosbentmiklósi plébános és főesperes a gyergyai nép szellemi és lelki vezére volt de ugyanakkor állandó jótevője és segítője a falu népének. Fáradozásának elévülhetetlen gyümölcse volt az első, régi templom felépülése és a 204 évvel ezelőtt megtörtént egyházközségi önállósulás. Itt született Fancsali Márton

is, akinek nagy érdeme volt ebben⁷, hogy ez a falusi viszonylatban impon-
zás templom felépülhetett ezelőtt 116 évvel. Itt született Tamási Áron
gyulafehérvári nagyprépost és püspöki helynök /az elhunyt atyai nagybáty-
ja/ akit szellemi nagyságában mindenütt jobban értékelték, mint idehaza.
Pedig nagy alapítványt tett azért, hogy a farkaslaki gyermekek tovább ta-
nulhassanak. De nem lehet ezért elmarasztalni a falut sem. Már az Úr Jé-
zus megmondotta: senki sem próféta hazájában. Ez nemcsak emberi, de krisz-
tusi sors is.

Tamási Áron írói nagyságát és értékét a történelmi utókor hivatott
megítélni és tárgyilagos osztályzattal minősítve az irodalmi értékek szel-
lemi tárházába a megillető helyre beosztani és elhelyezni.

Az elhunyt szóban és írásban meghagyott végakarata az volt, hogy földi
maradványait, holttestét hazaszállítsák szülőfalujába és itt a farkas-
laki temetőben, a templom közelében helyezték el örök nyugalomra. Ez most
már beteljesült. A szülőfalu népe, lelkipásztorával együtt szeretettel kö-
szönti és fogadja a nagy hazatérőt. De köszönjük a nagy figyelmeztető ta-
nitást, ami ebben az utolsó kívánságban jelképesen kifejezésre jutott.
Földi halandó és vándor bárhol is láttál napvilágot, bármerre sodorjon az
életár, élted és fáradságos munkád közepette gondolj arra, hogy a földi
pályafutás befejeztére hazatérhess oda, ahonnan elindultál, miként az el-
hunyt mondotta a nagy Géniuszhoz az Istenhez. A szülőfalu és népe és mind-
annyian, kik itt vagyunk, csak ezért a tanításért is, örök hálával tarto-
zunk a falu nagy szülőtte Tamási Áron emlékének.

A jóIsten adjon neki haló poraiban csendes nyugodalmat, a gyászoló
rokonoknak vigasztalást és lelkierőt a fájdalom türelmes elviseléséhez,
mindannyiunknak pedig adja meg a nagy kegyelmet, hogy a földi élet küz-
delmes harcát megharcolva és a pályafutást befejezve mi is hazatérhessünk
a földi hazából az örök hazába. Tamási Áron - Krisztusban testvérünk!
Isten veled, Isten velünk!

Farkaslaka 1966. június 10.

Birtón István plébános

Gyászbeszéd Tamási Áron temetésén